

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 39 Volume: 8 Issue: 39

Ağustos 2015 August 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK ERTELEME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ* THE INVESTIGATION OF THE ACADEMIC PROCRASTINATION TENDENCIES OF PROSPECTIVE TEACHERS

Fatih DEMİR**

İlker KÖSTERELİOĞLU***

Öz

Bu araştırmada öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelemesi amaçlanmaktadır. Bir durumun olduğu şekliyle ortaya konulması amaçlanan bu araştırma genel tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan N=2976 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma evrenden seçilen örneklem üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın örnekleminin seçiminde oranlı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmış olup n=348 öğretmen adayından veriler toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin bilgileri saptamak için araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile Aitken (1982) tarafından geliştirilen ve Balkıs (2006) tarafından Türkçeye uyarlanan "Erteleme Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin çözümünde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları; cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, başarı durum algısı ve derslere yönelik devam devamsızlık tercihleri değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri öğrenim görmekte oldukları alanlara göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Erteleme, Akademik Erteleme.

Abstract

In this research, it is aimed to examine the academic procrastination tendencies of prospective teachers, and to examine these tendencies based on the variables of gender, grade level, the type of graduated high school, success perception and preferences of attendance and absence for the classes. The investigation is a descriptive study in general scanning as it states the views of prospective teachers. The universe of the investigation is composed of N=2976 prospective teachers studying at the Faculty of Education at Amasya University in the academic year of 2013-2014. The investigation was conducted on the sampling selected from the universe. The proportional stratified sampling method was used in selecting the sampling of the investigation, and data were collected from n=348 prospective teachers. The personal information form and "Procrastination Tendency Scale" which was developed by Aitken (1982), and adapted into Turkish by Balkıs (2006) were used as data collecting means in the research in order to determine the knowledge about the demographical characteristics of the prospective teachers. SPSS 20 software package was used in the solution of the data. The average points of the academic procrastination tendencies of prospective teachers are significantly differentiated based on the variables of gender, grade level, the type of graduated high school, success perception and preferences of attendance and absence for the classes. However, the academic procrastination tendencies of prospective teachers haven't shown a significant diversity based on the departments at which they are studying.

Keywords: Prospective Teacher, Procrastination, Academic Procrastination.

GİRİŞ

Bireylerin hayatı boyunca sorumlulukları, görevleri ve alması gereken kararları vardır. Bazı sebeplerden ötürü birey sorumluluklarını, görevlerini ve alması gereken kararlarını bir sonraki güne veya son anlara bırakmaktadırlar. Bu nedenlerle yapılması gereken işler ertelendikçe ertelenir. Bu davranışlar erteleme davranışı olarak ifade edilmektedir.

Erteleme davranışı; yapılması ya da bitirilmesi gereken işlerin gerçekleştirilmemesi (Balkıs, 2006: 1); yapılacak görevlerden ya da verilecek kararlardan kaçınma eğilimi (Tuckman ve Sexton, 1992: 425); bir fiile dönük niyetin bilinçli olarak ileriye bırakılması (Klassen ve Kuzucu, 2009: 70); tamamlanması gereken işlerin gerçekçi olmayan şekilde ileriki bir zamana bırakılması (Lay, 1986: 475); işe ya da göreve başlanmasını veya bitirilmesini bilinçli olarak geciktirmek (Solomon ve Rothblum, 1984: 503) olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu (2015) ertelemeyi, işi tecil, tehir, talik etmek ya da sonraya bırakmak şeklinde açıklamaktadır.

Erteleme davranışının farklı alanlarda ve çeşitli türleri olduğu ifade edilmektedir. Erteleme; "kişilik özelliği olarak erteleme" veya "kronik erteleme" ve "durumsal erteleme" olarak iki kısımda incelenmektedir. Kişilik özelliği olarak erteleme veya kronik erteleme olarak ifade edilen erteleme türü;

*Bu çalışma, 04-06 Eylül 2014 tarihlerinde Kocaeli Üniversitesi'nde düzenlenen 23. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur ve Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencisi olan birinci yazarın "Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilimi İle Öğrenme Yaklaşımları Arasındaki İlişki" adlı tezden türetilmiştir.

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, f.d.86@hotmail.com

***Yrd.Doç.Dr., Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ikostereli@hotmail.com

nevrotik, kompulsif ve karar almayı erteleme olarak üç tür olarak sınıflandırılmaktadır. Bu durum bireyin karar almaktan kaçınması ile ilgilidir. Durumsal erteleme ise hayatın bazı dönemlerinde görülen ve tipik olmayan bir erteleme davranışıdır. Durumsal erteleme, genel erteleme ve akademik erteleme olarak ikiye ayrılmaktadır ve bireyin görevden kaçınması ile ilgilidir (Kağan, 2009: 116).

Genel erteleme gündelik konulardaki ertelemeleri kapsamaktadır. Akademik erteleme ise bireylerin okul yaşamıyla ilişkili olarak yaptığı erteleme davranışlarıdır (Kandemir, 2012: 82). Solomon ve Rothblum (1984: 503) akademik erteleme davranışını sınavlara hazırlanma, proje veya dönem ödevi hazırlama, toplantıya gitme, randevulara gitme, idari işler gibi akademik görevlerin bazı sebeplerden geciktirilmesi olarak tanımlamaktadırlar. Lay (1986: 475) ise akademik ertelemeyi, yapılması gerekli akademik görevlerin sonraki zamana bırakılıp ertelenmesi olarak tanımlamaktadır. Tanımlardan yola çıkıldığında akademik erteleme davranışı bireylerin akademik işlerini geciktirmesi ve bu geciktirmeden kaynaklanan sorunları ifade etmektedir (Akbay, 2009: 18).

Üniversite yaşamı süresince öğrenciler birçok sorumluluğa sahibi olmaktadır. Özellikle de akademik olarak gerçekleştirmeleri gereken pek çok görevi bulunmaktadır. Ancak bazı bireyler görevleri erteleyerek akademik erteleme davranışı sergilemektedirler. Akademik erteleme davranışı sergileyen öğrenci sayısının çokluğu araştırmacıları akademik ertelemeyi anlamaya ilişkin araştırmalar yapmaya yöneltmiştir (Özer ve Altun, 2011: 46). Akademik erteleme ile yapılan çalışmalara bakıldığında araştırmacıların daha çok öğretmenler, üniversite öğrencileri ve lise öğrencileri üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Ülkemizde akademik erteleme eğilimi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde genelde eğitim fakültelerindeki öğrencilerin araştırma grubunu oluşturduğu çok sayıda çalışma literatürde yer almaktadır (Balkıs, 2006; Çetin, 2009; Tufan ve Gök, 2009; Balkıs ve Duru, 2010; Ekşi ve Dilmaç, 2010; Kağan, 2010; Kandemir, 2010; Sarıoğlu, 2011; Uzun Özer ve Topkaya, 2011; Yeşil ve Şahan, 2012; Balkıs, 2013; Çelikkaleli ve Akbay, 2013; Berber Çelik, 2014; Bulut, 2014). Bu çalışmaların bir kısmı incelendiğinde akademik erteleme davranışının farklı değişkenlerle incelendiği ve farklı bulgulara, sonuçlara ulaşıldığı saptanmıştır:

Çetin (2009: 6) öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarına ilişkin görüşlerini incelediği araştırma sonuçlarına göre öğretmen adayların erteleme davranışlarının; cinsiyet, derslerdeki başarı durumu ve ikamet şekline göre farklılaştığı gözlenmiştir. Tufan ve Gök (2009: 8) müzik öğretmeni adayları ile yaptıkları çalışmada akademik erteleme davranışının sınıf, cinsiyet, alan çalgısı, mezuniyet sonrası mesleki hedef ve ders türü değişkenleri açısından farklılaştıkları bulgusuna ulaşmışlardır. Ekşi ve Dilmaç (2010: 447) çalışmalarında eğitim fakültesi öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin sınıf değişkeni ve öğrenim görmüş oldukları alan türüne göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, anne ve baba mesleği arasında anlamlı farklılaşmadığı saptanmıştır. Uzun Özer ve Topkaya (2011: 15-16) Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yarısının (% 51) akademik görevlerini sıklıkla ertelediklerini ve çalışmaya katılan öğrencilerin yarıdan fazlasının (% 55) sınav kaygısı yaşamadıklarını göstermiştir. Ayrıca akademik erteleme davranışı konusunda cinsiyet farkı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin akademik alanlarda gösterdikleri erteleme davranışı sebeplerinden başarısızlık korkusu ve sınav kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu, çalışmanın diğer bulgusudur. Sarıoğlu (2011: 123-124) öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişki çeşitli demografik özellikler açısından incelenmiştir. Araştırmada akademik erteleme eğilimi yüksek olan bireylerin kendilerini düzenli biri olarak nitelemediği ve kendilerine yüksek standartlar koymadıkları ayrıca davranışlarından daha çok şüphe ettikleri söylenebilir. Başka bir sonuç ise aileleri tarafından eleştirilen bireylerin akademik görevleri daha çok ertelediği görülmüştür. Araştırmada akademik erteleme ile aile beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi cinsiyet, mezun olunan lise türü, not ortalaması değişkenine göre anlamlı farklılaşırken; yaş, doğum sırası ve sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşmamıştır. Balkıs (2013: 78) eğitim fakültesi öğrencilerinin akademik başarı, erteleme eğilimi ve tükenmişlik duygusu düzeyleri arasında anlamlı düzeyde olumsuz bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Çelikkaleli ve Akbay (2013: 247-248)'ın çalışmalarında eğitim fakültesi öğrencilerinde akademik erteleme, genel yetkinlik inancı ve sorumluluk düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Ayrıca, cinsiyet, mezun olunan lise türü ve sınıf düzeylerine göre akademik erteleme, genel yetkinlik inancı ve sorumluluk düzeyleri de incelenmiştir. Sonuç olarak akademik erteleme davranışları ile genel yetkinlik inançları, başkalarına karşı sorumluluk ve kendilerine karşı sorumluluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca akademik erteleme eğilimi ile cinsiyet, mezun olunan lise türü ve sınıf düzeyi değişkenleri anlamlı olarak farklılaşmıştır. Berber Çelik (2014: 90-91) yüksek lisans tez sonucunda, akademik erteleme davranışının cinsiyete, sınıf düzeyine ve akademik başarıya göre farklılık gösterdiği, öğrenim görülen fakülteye göre anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, akademik erteleme ile akılcı olmayan inançlar ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasında pozitif yönde, öz-yeterlik inancı ve kendilik algısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bir başka sonucu ise gerçeklik terapisine dayalı akademik erteleme ile başa çıkma eğitim programının üniversite öğrencilerinin akademik

erteleme davranışlarının azaltılmasında etkili olmuştur. Bulut (2014: 89-90) yüksek lisans tezinde ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının cinsiyete, sınıf düzeyine, öğrenim türüne ve günlük internet kullanım süresine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Ayrıca çalışmada akademik başarı ile akademik erteleme davranışı arasında olumsuz ilişki olduğu görülmüştür.

Akademik erteleme eğilimi öğretmen adaylarında düşük düzeyde olması beklenen bir davranıştır. Çünkü öğretmen adayı öğretmeyi meslek olarak seçen, öğretmen olduğu andan itibaren eğitim öğretim sürecinin özellikle öğrenci açısından en önemli ögesi olacaktır. Bunun da ötesinde öğrenci öğretmenini model alacak, taklit edecek ve böylelikle tutum, davranış, değer ve alışkanlıklar edinecektir. Öğretmen adaylarının özellikle mesleğe başlamadan, üniversite eğitimi sürecinde akademik erteleme eğilimleri hakkında fikir sahibi olunması, gerekli tedbirlerin alınması ve geri bildirimlerle yönlendirmelerin yapılmasına olanak tanıyabilir. Böylece öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışları azaltılabilir. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenlerle olan ilişkisi bu açıdan önem taşımaktadır.

Akademik erteleme ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde akademik erteleme davranışının farklı değişkenler doğrultusunda ilişkisi ortaya konulmuştur. Yürütülen araştırma öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinin cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi, öğrenim görülen öğretmenlik alanı, mezun olunan lise türü, öğrencinin kendine ilişkin başarı durum algısı ve derslere ilişkin devam-devamsızlık tercihleri gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda ele alınan farklı değişkenlerin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın belirtilen amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi düzeyleri nedir?
2. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi, öğrenim görülmekte olunan öğretmenlik alanı, mezun oldukları lise türü, başarı durum algısı ve derslere ilişkin devam-devamsızlık tercihlerine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Araştırma tarama modelinde olup öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek açısından betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli, var olan mevcut durumu var olduğu gibi yansıtmayı esas alır. Bu yöntemde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2012: 77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan N=2976 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma evrenden seçilen örneklem üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın örnekleminin seçiminde oranlı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmış olup n=348 öğretmen adayından veriler toplanmıştır. Örnekleme ait demografik özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarına Ait Demografik Özellikler

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kadın	184	52,9
	Erkek	164	47,1
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	69	19,8
	2. Sınıf	65	18,7
	3. Sınıf	104	29,9
	4. Sınıf	110	31,6
Öğrenim Görmekte Olduğu Alan	Fen Bilgisi Öğretmenliği	69	19,8
	Türkçe Öğretmenliği	40	11,5
	Sınıf Öğretmenliği	70	20,1
	Okul Öncesi Öğretmenliği	26	7,5
	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	23	6,6
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	42	12,1
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	36	10,3
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	23	6,6
Mezun Olunan Lise Türü	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	19	5,5
	Genel Lise	182	52,3
	Anadolu Öğretmen Lisesi	33	9,5
	Anadolu Lisesi	97	27,9
Kendine İlişkin Başarı Durum Algısı	Meslek Lisesi	32	9,2
	Çok düşük veya düşük	16	4,6
	Orta	234	67,2
	Yüksek	86	24,7
Derslere Yönelik Devam	Çok yüksek	12	3,4
	Sonuna kadar kullanım	65	18,7

Devamsızlık Tercihi	Çoğunu kullanırım	92	26,4
	Yarıya yakınını kullanırım	83	23,9
	Çok azını kullanırım	98	28,2
	Hiç devamsızlık yapmam	10	2,9

Tablo 1 incelendiğinde 348 öğretmen adayının %52,9'u kadın, %47,1'i erkektir. Öğretmen adaylarının %19,8'i 1. sınıf, %18,7'si 2. sınıf, %29,9'u 3. sınıf ve %31,6'sı ise 4. sınıf öğrencisidir. Öğretmen adaylarının %20,1'i sınıf öğretmenliği, %19,8'i fen bilgisi öğretmenliği, %12,1'i sosyal bilgiler öğretmenliği, %11,5'i Türkçe öğretmenliği, %10,3'ü matematik öğretmenliği, %7,5'i okul öncesi öğretmenliği, %6,6'sı bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği, %6,6'sı rehberlik ve psikolojik danışmanlık, %5,5'i ise beden eğitimi ve spor öğretmenliği alanında öğrenimlerine devam etmektedirler. Öğretmen adaylarının %52,3'ü genel lise, %27,9'u Anadolu lisesi, %9,5'i Anadolu öğretmen lisesi ve %9,2'si meslek lisesi mezunudur. Öğretmen adaylarının %4,6'sı kendilerine ilişkin başarı durumlarını çok düşük ve düşük, %67,2'si orta, %24,7'si yüksek ve %3,4'ü çok yüksek olarak algıladıkları görülmektedir. Öğretmen adaylarının derslere yönelik devamsızlık tercihleri; sonuna kadar kullanırım %18,7, çoğunu kullanırım %26,4, yarıya yakınını kullanırım %23,9 ve çok azını kullanırım %28,2 ve hiç devamsızlık yapmam %2,9 olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin bilgileri saptamak için araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile Aitken (1982) tarafından geliştirilen ve Balkıs (2006) tarafından Türkçeye uyarlanan "Erteleme Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada kişisel bilgi formunda cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim görülen alan, mezun olunan lise türü, öğretmen adayının kendine ilişkin başarı durum algısı ve derslere ilişkin devam devamsızlık tercihleri olmak üzere 6 soru yer almaktadır.

Erteleme Eğilimi Ölçeği

Ölçek Aitken (1982) tarafından, öğrencilerin akademik görevleri erteleme eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş olup Balkıs (2006) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek tek boyutlu ve toplam 16 maddeden oluşan 5'li derecelmeli likert tipi bir ölçektir. Bireylerden kendilerini her bir madde için 1(tamamıyla yanlış) ile 5(tamamıyla doğru) puanları aralığında derecelendirmeleri istenmektedir. Ölçekteki puan aralığı 16-80 arasındadır ve yüksek puanlar bireylerin erteleme eğilimine sahip olduklarını gösterir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha = .89$, test-tekrar test güvenilirliği için yapılan analizlerde Pearson korelasyon katsayısı $r = .87$, $p < .001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için faktör analizi yapılmış olup yapılan analizler sonucunda, faktör yüklerinin %38,38'ini oluşturan 6.14 özdeğerli (eigenvalue) temel faktör olarak varsayılan bir faktör üzerinde toplandığı görülmüştür. Neticede Aitken'in Erteleme Eğilimi Ölçeği'nin öğrencilerin akademik erteleme eğilimini ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabilmesi rapor edilmiştir (Balkıs, 2006: 119-120). Bu araştırmada ölçme aracının uygulanmasından sonra yapılan analizlerde ölçeğin güvenilirlik katsayısı $\alpha = .87$ bulunmuştur. Açıklanan varyans %34,56 iken ölçekteki tüm maddeler 0,30 üzerinde yük değerine sahiptir. Maddelerin yük değerleri en düşük 0,32 ile en yüksek 0,73 arasında değişmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümünde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada yüzde, frekans aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığını incelemek için t testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının ölçeğe verdikleri tepkilerin normal dağılım gösterdiği sınıf düzeyi, öğrenim görülen öğretmenlik alanı, mezun olunan lise türü ve derslere ilişkin devam devamsızlık tercihleri değişkenine göre akademik erteleme eğilimi ortalamaları arasındaki puan farklılığını incelemek için Anova testi; dağılımın normal olmadığı başarı durum algısı değişkenine göre akademik erteleme eğilimi ortalamaları arasındaki puan farklılığını incelemek için Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı farklılığın çıktığı durumlarda gruplar arasında farkın kaynağını belirlemek için post-hoc testlerden Tukey HSD testi; Kruskal Wallis H testi sonucunda anlamlı farklılığın belirlendiği durumlarda farkın kaynağını belirlemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Akademik erteleme eğilimi ölçeğinden elde edilen verilere bağlı olarak araştırmanın problem ve alt problemlerine ilişkin bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Birinci Problem: Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi düzeyi nedir?

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilim Düzeyi Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	n	\bar{X}	ss
Akademik Erteleme Eğilimi	348	36,99	10,19

Tablo 2 incelendiğinde ölçekten alınabilecek en düşük puan (16,00) ve en yüksek puan (80,00) temel alındığında öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarının orta düzeyde $\bar{X} = 36,99$

olduğu söylenebilir. Bu durum akademik erteleme eğiliminin öğretmen adaylarında çok belirgin olmasa da gözlemlendiği saptanmıştır.

İkinci Problem: Öğretmen adaylarının cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim görülmekte olunan alan, mezun olunan lise türü, başarı durum algısı ve devam devamsızlık tercihi değişkenleri açısından akademik erteleme eğilimleri farklılaşmakta mıdır?

Tablo 3: Akademik Erteleleme Eğilimi Ortalama Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	p
Kadın	184	35,33	9,88	-3,27	,001
Erkek	164	38,85	10,24		
Toplam	348	36,99	10,19		

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan kadın öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamaları $\bar{X}=35,33$ ve erkek öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamaları $\bar{X}=38,85$ 'dir. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamalarının cinsiyet değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonuçlarına göre erkek öğretmen adaylarının, kadın öğretmen adaylarına göre akademik erteleme eğilimi düzeyleri daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(346)}$; $p<,05$).

Tablo 4: Akademik Erteleme Eğilimi Ortalama Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Sınıf	n	\bar{X}	ss	F	p	Anlamlı Fark
1. sınıf	69	35,75	9,48			
2. sınıf	65	38,23	8,81	4,518	,004	3-4
3. sınıf	104	39,40	11,18			
4. sınıf	110	34,75	9,90			
Toplam	348	36,99	10,19			

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamaları 1. sınıf $\bar{X}=35,75$, 2. sınıf $\bar{X}=38,23$, 3. sınıf $\bar{X}=39,40$ ve 4. sınıf ise $\bar{X}=34,75$ olduğu saptanmıştır. En fazla erteleme eğiliminde olan öğrencilerin 2. ve 3. sınıfta öğrenim gördükleri ve öğrencilerin 4. sınıfa geldiğinde erteleme davranışlarının azaldığı görülmektedir. Sınıf düzeyi değişkeni açısından elde edilen aritmetik ortalamalar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için Anova testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri aritmetik ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır ($F_{(3,344)}=4,518$; $p<,05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey testi analizi sonuçlarına göre farklılığın 3. sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamalarının, 4. sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamalarından daha yüksek olmasından kaynaklandığını göstermektedir.

Tablo 5: Akademik Erteleme Eğilimi Ortalama Puanlarının Öğrenim Görülen Alan Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Öğrenim Görülen Alan	n	\bar{X}	ss	F	p	Anlamlı Fark
Fen Bilgisi Öğretmenliği	69	37,32	9,78			
Türkçe Öğretmenliği	40	34,70	11,14			
Sınıf Öğretmenliği	70	39,49	9,44			
Okul Öncesi Öğretmenliği	26	37,85	10,59			
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	23	35,74	8,61	1,402	,194	Yok
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	42	37,55	12,08			
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	36	34,64	9,36			
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	23	38,04	9,16			
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	19	33,68	10,65			
Toplam	348	36,99	10,19			

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğrenim görmekte oldukları alan değişkeni açısından akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamaları; Fen Bilgisi Öğretmenliği $\bar{X}=37,32$, Türkçe Öğretmenliği $\bar{X}=34,70$, Sınıf Öğretmenliği $\bar{X}=39,49$, Okul Öncesi Öğretmenliği $\bar{X}=37,85$, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği $\bar{X}=35,74$, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği $\bar{X}=37,55$, İlköğretim Matematik Öğretmenliği $\bar{X}=34,64$, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık $\bar{X}=38,04$ ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği alanında öğrenim gören $\bar{X}=33,68$ 'dir. Ortalamalardaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için Anova testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri öğrenim görmekte oldukları öğretmenlik alanına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($F_{(8,339)}= 1,402$; $p >,05$).

Tablo 6: Akademik Erteleme Eğilimi Ortalama Puanlarının Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Mezun Olunan Lise Türü	n	\bar{X}	ss	F	p	Anlamlı Fark
Genel Lise	182	35,54	10,10			
Anadolu Öğretmen Lisesi	33	39,30	11,98	3,591	,014	1-3
Anadolu Lisesi	97	39,14	9,21			
Meslek Liseleri	32	35,53	9,45			
Toplam	344	36,92	10,11			

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türü değişkeni açısından akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamaları; genel lise $\bar{X}=35,54$, Anadolu öğretmen lisesi $\bar{X}=39,30$, Anadolu lisesi $\bar{X}=39,14$ ve meslek lisesi $\bar{X}=35,53$ olduğu saptanmıştır. Ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için Anova testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri aritmetik ortalamalarının mezun oldukları lise türü değişkenine göre anlamlı fark oluşturduğu bulgusuna erişilmiştir ($F_{(3,340)}=3,591$; $p<,05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey testi analizine göre Anadolu Lisesi mezunu olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi düzeylerinin genel lise mezunu olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi düzeylerinden yüksek olmasından kaynaklandığını göstermektedir.

Tablo 7: Akademik Erteleme Eğilimi Ortalama Puanlarının Başarı Durum Algısı Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Başarı Durum Algısı	n	\bar{X}	ss	Sıra Ort.	X^2	p
Çok Düşük veya Düşük	16	44,25	10,67	240,84		
Orta	234	38,02	9,91	183,88	19,711	,000
Yüksek	86	33,34	9,61	141,15		
Çok yüksek	12	33,33	10,49	142,08		
Toplam	348	36,99	10,19			

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının kendilerine yönelik başarı durum algılarına göre akademik erteleme eğilimleri aritmetik ortalamaları; çok düşük ve düşük düzey algısına sahip olanlar $\bar{X}=44,25$, orta düzey başarı algısına sahip olanlar $\bar{X}=38,22$, yüksek düzey algısına sahip öğrenciler $\bar{X}=33,34$ ve çok yüksek düzey algısına sahip olan öğrenciler için $\bar{X}=33,33$ olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalarda elde edilen farkın anlamlı olup olmadığını saptamak için normal dağılım göstermemesi nedeniyle yapılan Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri aritmetik ortalamalarının başarı durumu algı düzeyi değişkenine göre anlamlı fark oluşturmaktadır ($X^2(3)=19,711$; $p<,05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Mann-Whitney U testi analizine göre öğretmen adaylarının başarı durum algısı, çok düşük ve düşük olanların akademik erteleme eğilimi başarı durum algısı orta, yüksek ve çok yüksek olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğiliminden yüksektir. Öğretmen adaylarının başarı durum algısı orta olanların akademik erteleme eğilimi başarı durum algısı yüksek olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğiliminden yüksektir.

Tablo 8: Akademik Erteleme Eğilimi Ortalama Puanlarının Devam Devamsızlık Tercihleri Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Devam Devamsızlık Tercihleri	n	\bar{X}	ss	F	p	Anlamlı Fark
Sonuna kadar kullanırım	65	44,88	9,754			1-2
Çoğunu kullanırım	92	38,20	8,638			1-3
Yarıya yakınını kullanırım	83	35,47	9,451	19,540	,000	1-4
Çok azını kullanırım	98	32,52	9,237			1-5
Hiç devamsızlık yapmam	10	31,00	9,764			2-4
Toplam	348	36,99	10,189			

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının derslere ilişkin ihtiyaç halinde kullanabilecekleri devam-devamsızlık haklarına yönelik öğretmen adaylarının bu haklarını kullanma konusunda; devamsızlık hakkını sonuna kadar kullanırım $\bar{X}=44,88$, çoğunu kullanırım $\bar{X}=38,20$, yarıya yakınını kullanırım $\bar{X}=35,47$, çok azını kullanırım $\bar{X}=32,52$ ve hiç devamsızlık yapmam $\bar{X}=31,00$ olduğu saptanmıştır. Puanlar arasında farkın anlamlı olup olmadığını saptamak için Anova testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri aritmetik ortalamalarının derslere yönelik devam-devamsızlık tercihleri değişkenine göre farklılaştığını göstermiştir ($F_{(4,343)}=19,540$; $p<,05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla Tukey testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre farklılığın devamsızlık hakkını sonuna kadar kullanan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinin, çoğunu kullanan, yarıya yakınını kullanan, çok azını kullanan ve hiç devamsızlık yapmamayı tercih eden öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinden yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Başka bir farklılıkta devamsızlık hakkının çoğunu kullanan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinin, çok azını kullanmayı tercih eden öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinden yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada, öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri ve bu eğilimlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olduğu lise türü, öğrenim görülen öğretmenlik alanı, öğrencinin kendine ilişkin başarı durum algısı ve derslere ilişkin devam-devamsızlık tercihleri gibi değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Araştırmada öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi, ölçekten alınabilecek en düşük puan(16,00) ve en yüksek puan (80,00) temel alındığında öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarının orta düzeyde ($\bar{X}=36,99$) olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları, Balkıs (2006: 134)'ün araştırmasındaki akademik erteleme eğilimi puan

ortalamasına çok yakındır ($\bar{X} = 36,24$). Literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimini belli oranlarda gösterdiğini kanıtlayan çalışmalar mevcuttur. Q, Brien (2002)'nin çalışmasında eğitim fakültesi öğrencileri kendini %75 oranında erteleyen birey olarak tanımlamıştır (Akt. Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol, 2015: 390). Çetin (2009: 3), Uzun Özer ve Topkaya (2011: 15) ve Ulukaya (2012: 52) yaptıkları çalışmalarda üniversite öğrencilerinin belli düzeylerde akademik erteleme gösterdiklerini saptamışlardır. Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol (2015: 389) araştırmalarında eğitim fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine göre en fazla akademik erteleme eğilimine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen adaylarının üniversite hayatı boyunca akademik anlamda önem derecesi yüksek işleri ertelemeyen ve son güne bırakmadan yapması gerektiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları orta düzeyde olsa da daha da düşük puan ortalamasına sahip olmaları gereklidir. Öğretmen adaylarının akademik sürecin yanı sıra sosyo-kültürel faaliyetlerin içerisinde bulunacağı noktadan hareketle kabul edilebilir düzeyde akademik erteleme davranışları göstermeleri kabul edilebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik erteleme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Erkek öğretmen adaylarının, kadın öğretmen adaylarına göre akademik erteleme eğilimi düzeyleri daha yüksektir. Alan yazınında bazı araştırmalar öğretmen adaylarının cinsiyet faktörünün akademik erteleme eğilimleri açısından anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtirken (Beswick, Rothblum ve Mann, 1988: 207; Solomon ve Rothblum, 1984: 503; Çakıcı, 2003: 105; Ekşi ve Dilmaç, 2010: 447; Özer ve Altun, 2011: 55; Uzun Özer ve Topkaya, 2011: 15; Dünyaoğulları, 2011: 57; Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol, 2015: 389) bazı araştırmalar kadın öğrencilerin akademik erteleme eğiliminin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu (Uzun Özer, Demir ve Ferrari, 2009: 241), bazı çalışmalar ise akademik erteleme eğiliminin erkek öğrencilerde daha yüksek olduğunu ifade etmektedir (Balkıs, 2006: 157; Balkıs, 2007: 74; Çetin, 2009: 3; Tufan ve Gök, 2009: 4; Kandemir, 2010: 62; Sarıoğlu, 2011: 59; Çelikkaleli ve Akbay, 2013: 244; Berber Çelik, 2014: 78; Bulut, 2014: 46). Bu sonuçlar bize cinsiyet faktörünün akademik erteleme eğilimi açısından farklı sonuçlar verebileceğini, cinsiyet- akademik erteleme eğilimi ilişkisiyle ilgili yeni çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, toplumumuzda erkeklerin yetişme biçimi ve onlara yüklenen roller nedeniyle akademik erteleme eğilimlerini etkileyebileceği biçiminde yorumlanmaktadır.

Araştırma, öğretmen adaylarının sınıf düzeyi ile akademik erteleme eğilimlerinin anlamlı olarak farklılaştığını göstermiştir. 4. sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamaları, 3. sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi aritmetik ortalamalarından daha düşüktür. Araştırma sonucunu, Tufan ve Gök (2009: 3)'ün yaptıkları çalışmanın sonucu desteklemektedir. Yine Çelikkaleli ve Akbay (2013: 246)'ın araştırmalarında 4. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme eğilimi, 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerinden daha az olduğu saptanmıştır. Bulut (2014: 47)'un araştırmasında sınıf düzeyi arttıkça akademik erteleme eğilimi de artmaktadır. 4. sınıf sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının akademik erteleme eğilimi en fazla akademik erteleme puan ortalamasına sahip sınıf düzeyi bulunmuştur. Kandemir (2010: 66) araştırmasında 4. sınıf öğrencilerinin en yüksek akademik erteleme eğilimine sahip olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Yine Yeşil ve Şahan (2012: 229) araştırmalarında 4. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol (2015: 390) ise 1. sınıf ile 4. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme eğiliminin, diğer sınıf öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Berber Çelik (2014: 80) ise 3. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme eğiliminin, 2. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerinden daha yüksek olduğunu saptamıştır. Balkıs (2006: 167) çalışmasında 1. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri en az çıkmıştır. Bazı araştırmalarda ise öğretmen adaylarının sınıf düzeyi faktörünün akademik erteleme eğilimleri açısından anlamlı bir fark oluşturmadığı vurgulanmaktadır (Çetin, 2009: 4; Sarıoğlu, 2011: 65). Araştırma bulgularında öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarına bakıldığında en az akademik erteleme puan ortalaması 4. sınıflara aittir. 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri puan ortalamalarının düşük olmasında, KPPS'ye hazırlık süreci, atanamama ve okulu uzatma kaygısı gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri öğrenim görmekte oldukları alanlara göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Sarıoğlu (2011: 62)'nin çalışması da araştırma bulgusunu desteklemektedir. Bazı araştırmalar öğrencilerin öğrenim görmekte olduğu alan faktörünün akademik erteleme eğilimleri açısından anlamlı bir fark oluşturduğunu vurgulamaktadır (Balkıs, 2006: 165; Çetin, 2009: 5; Ekşi ve Dilmaç, 2010: 447; Yeşil ve Şahan, 2012: 230). Ekşi ve Dilmaç (2010: 447)'in çalışmalarının sonucunda akademik erteleme eğilimi en yüksek alan Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık iken Yeşil ve Şahan (2012: 230)'ın çalışmalarında akademik erteleme eğilimi en düşük alan Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanı çıkmıştır. Tüm bu araştırmalar sonucunda benzer ve zıt sonuçların elde edilmesi,

öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri ile öğrenim görmekte oldukları alanları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yardımcı olacak başka çalışmalara gereksinim duyulduğunu göstermektedir.

Mezun olunan lise türü ile akademik erteleme eğilimleri arasında fark anlamlı bulunmuştur. Anadolu lisesi mezunu olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri, genel lise mezunu olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinden daha yüksek çıkmıştır. Sarıoğlu (2011: 72)'nin araştırmasında Anadolu öğretmen lisesi mezunu öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerinin diğer lise mezunu öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerinden yüksek çıkmıştır. Yiğit ve Dilmaç (2011: 169) ise lise öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında akademik erteleme eğilimi en yüksekte düşüğe doğru genel lise, Anadolu lisesi ve meslek lisesi olarak saptamışlardır. Çelikkaleli ve Akbay (2013: 245) ise mezun olunan lise türü ile akademik erteleme eğilimleri arasında anlamlı fark bulamamışlardır. Literatürde farklı araştırmalardan elde edilen farklı sonuçlar, akademik erteleme eğilimi ile lise türü değişkeni arasındaki ilişkiyi netleştirecek daha çok çalışmaya gerek duyulduğu göstermektedir. Araştırmada ise Anadolu lisesi mezunu öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinin yüksek çıkması öğretmen adaylarının lisans öncesi öğrenim süreçlerinden kaynaklanan özgüvenlerinin yansımalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde daha çok öğrencilerin akademik erteleme eğilimi ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmada ise öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri ile kendilerinin çevrelerine göre başarı durum algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının kendilerine göre başarı durum algıları ve akademik erteleme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarından kendi başarı durum algısını çok düşük veya düşük olarak görenlerin akademik erteleme ortalamaları, başarı durum algısını orta, yüksek ve çok yüksek olarak algılayanların akademik erteleme eğilimlerinden yüksektir. Ayrıca başarı durum algısı çok düşükten çok yükseğe doğru gittikçe akademik erteleme eğilimi de düşme eğilimi göstermektedir. Özer ve Altun (2011: 55)'un yaptıkları çalışmada akademik erteleme eğilimi ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki saptanamamış olsa da literatürde öğrencilerin akademik başarıları ile akademik erteleme eğilimleri karşılaştırılan ve akademik başarı arttıkça akademik erteleme eğiliminin azaldığına ilişkin araştırmaların sonuçları araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir (Solomon ve Rothblum, 1984: 503; Çakıcı, 2003: 106; Balkıs, 2006: 182; Çetin, 2009: 4; Sarıoğlu, 2011: 61; Balkıs, 2013: 78; Berber Çelik, 2014: 81; Bulut, 2014: 87; Karabıyık Çeri, Çavuşoğlu ve Gürol, 2015: 390). Akademik sorumluluklarını ve görevlerini ertelemeyen, zamanında yapan öğrenciler başarılı olmaktadır. Öğrencilerin başarılı olmaları da onların görev ve sorumluluklarını son anlara bırakmadan, ertelemeden sonuçlandırmalarına sebep olacak ve nihayet akademik erteleme eğilimleri düşük olacaktır. Akademik başarısı düşük öğrenci ise kendini başarısız olarak algılayacak, işleri ya yapmayarak ya da erteleyerek, son günlere bırakarak bitmemesini sağlayacak, erteleme davranışı sergileyerek akademik erteleme eğilimi yüksek olacaktır. Sonuç olarak başarı algısı düşük olan öğrencilerin akademik erteleme eğilimi ortalamalarının yükselmesi araştırmadan elde edilen bulgu ve değerlendirmeler doğrultusunda anlamlı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri, derslere yönelik devam devamsızlık tercihlerine göre de anlamlı bir fark göstermiştir. Literatürde akademik erteleme eğilimi ile derslere yönelik devam devamsızlık tercihleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanılmamıştır. Akademik erteleme eğilimi ortalama puanı en yüksek olan öğretmen adayları devamsızlık hakkını sonuna kadar kullanmayı tercih eden öğretmen adaylarıdır. Akademik erteleme eğilimi ortalama puanı en düşük olan öğretmen adayları ise hiç devamsızlık yapmam seçeneğine yönelen öğretmen adaylarıdır. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimleri puan ortalamaları, derslere yönelik devam devamsızlık tercihlerine göre incelendiğinde, öğretmen adaylarının derslere devamları arttıkça akademik erteleme davranışının azaldığı sonucu çıkmaktadır. Derslere devam tercihlerinin artması ile öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimini puanları arasındaki ters ilişki dikkate alındığında özellikle derslerin öğrenenin ilgisini çekecek biçimde planlanması ve yürütülmesi, derslerde devam devamsızlık takibinin yapılması, derslere etkin katılım sağlayacak öğrenme yöntemlerinin kullanılması öğretmen adaylarının derslere devamını sağlayacak ve dolaylı olarak akademik erteleme davranışlarının da azalmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yürütülen araştırma sonuçlarına bağlı olarak şu öneriler geliştirilmiştir: Öğretmen adaylarının 1. sınıftan 4. sınıfa akademik erteleme eğilimlerinin farkına vardırılabilir ve danışmanlarca takibi sağlanarak akademik erteleme eğilimi gösteren öğretmen adayları için gerekli tedbirler alınabilir. Öğretmen adaylarının başarıma inancını arttıracak etkinlikler düzenlenebilir. Öğretmen adaylarının derslere devam etmelerinin sağlanması akademik erteleme eğilimlerinin azalmasına etki edebilir. Öğrencilerin ders dışı öğrenme hedefleriyle ilgili olarak etkinlik ve öğrenme yaşantıları düzenlenebilir. Akademik ertelemenin nedenlerine ilişkin nitel çalışmalar yapılarak akademik erteleme eğiliminin nedenleri irdelenebilir.

KAYNAKÇA

- AKBAY, S. Evin (2009). *Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışı: Akademik Güdülenme, Akademik Özyeterlik ve Akademik Yükleme Stilllerinin Rolü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BALKIS, Murat (2006). *Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Karar Verme Tarzları İle İlişkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BALKIS, Murat (2007). "Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Karar Verme Stilleri İle İlişkisi", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 1(21), s. 67-83.
- BALKIS, Murat ve DURU, Erdinç (2010). "Akademik Erteleme Eğilimi, Akademik Başarı İlişkisinde Genel ve Performans Benlik Saygısının Rolü", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 27, s. 159-170.
- BALKIS, Murat (2013). "The Relationship Between Academic Procrastination And Students' Burnout", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, S. 28(1), s. 53-63.
- BERBER ÇELİK, Çiğdem (2014). *Akademik Ertelemenin Bazı Psiko-Sosyal Değişkenlere Göre Açıklanması ve Gerçeklik Terapisine Dayalı Akademik Erteleme İle Başa Çıkma Eğitim Programının Etkililiğinin Sınanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BESWICK, Gery, ROTHBLUM, D. Esther and MANN, Leon (1988). "Psychological Antecedents Of Student Procrastination", *Australian Psychologist*, S. 23(2), s. 207-217.
- BULUT, Ramazan (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇAKICI, D. Çiğdem (2003). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Genel ve Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ÇELİKALELİ, Öner ve AKBAY, S. Evin (2013). "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı, Genel Yetkinlik İnancı ve Sorumluluklarının İncelenmesi", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, S. 14(2), s. 237-254.
- ÇETİN, Şaban (2009). "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi", *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 25, s. 1-7.
- DÜNYAOĞULLARI, Özgün (2011). *Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Kendilerini Gerçekleştirme Engelleriyle Genel Erteleme Eğilimi ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- EKŞİ, Halil ve DİLMAÇ, Bülent (2010). "Üniversite Öğrencilerinin Genel Erteleme, Karar Vermeyi Erteleme ve Akademik Erteleme Düzeylerinin Sürekli Kaygı Açısından İncelenmesi", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 23 (2), s. 433-450.
- KAGAN, Mücahit (2009). "Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışını Açıklayan Değişkenlerin Belirlenmesi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, S. 42(2), s. 113-128.
- KAGAN, Mücahit (2010). *Akılcı Duygusal Davranışsal Yaklaşım Dayalı Akademik Erteleme Davranışını Ölme Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KANDEMİR, Mehmet (2010). *Akademik Erteleme Davranışını Açıklayıcı Bir Model*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KANDEMİR, Mehmet (2012). "Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının, Kaygı, Başarısızlık Korkusu, Benlik Saygısı ve Başarı Amaçları İle Açıklanması", *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, S. 2(4), s. 81-88.
- KARABIYIK ÇERİ, Belkis, ÇAVUŞOĞLU, Ceyda ve GÜROL, Mehmet (2015). "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Düzeylerinin İncelenmesi", *The Journal of Academic Social Science Studies*, S. 34, s. 385-394.
- KARASAR, Niyazi (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları
- KLASSEN, M. Robert and KUZUCU, Elçin (2009). "Academic Procrastination and Motivation Of Adolescents In Turkey", *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*, S. 29(1), s. 69-81.
- LAY, H. Clarry (1986). "At Last, My Research Article On Procrastination", *Journal of Research in Personality*, S. 20(4), s. 474-495.
- ÖZER, Arif ve ALTUN, Esin (2011). "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Nedenleri", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 11(21), s. 45 - 72.
- SARIOĞLU, A. Fikriye (2011). *Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilimi İle Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SOLOMON, J. Laura and ROTHBLUM, D. Esther (1984). "Academic Procrastination: Frequency and Cognitive-Behavioral Correlates", *Journal of Counseling Psychology*, S. 31, s. 503-509.
- TUCKMAN, W. Bruce and SEXTON, L. Thomas (1992). "Self-Believers Are Self-Motivated; Self-Doubters Are Not", *Personality and Individual Differences*, S. 13, s.425-428.
- TUFAN, Enver ve GÖK, Murat (2009). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Genel ve Akademik Erteleme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye (23-25 Eylül, 2009).
- TÜRK DİL KURUMU (2015). Erteleme kavramı, www.tdk.gov.tr, Alındığı Tarih 23.07.2015.
- ULUKAYA, Sevgi (2012). *Üniversite Öğrencilerinde Akademik Ertelemenin Yordayıcıları Olarak Aile Bağlamında Benlik ve Anababa Tutumları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- UZUN ÖZER, Bilge, DEMİR, Ayhan ve FERRARİ, R. Joseph (2009). "Exploring Academic Procrastination Among Turkish Students: Possible Gender Differences In Prevalence And Reasons", *Journal of Social Psychology*, S. 149(2), s. 241-257.
- UZUN ÖZER, Bilge ve TOPKAYA, Nursel (2011). "Akademik Erteleme ve Sınav Kaygısı", *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 2(2), s. 12-19.
- YEŞİL, Rüştu ve ŞAHAN, Enver (2012). "Öğretmen Adaylarının Akademik İşlerini Erteleme Nedenleri", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 12(2), s. 219-236.
- YİĞİT, Ruhi ve DİLMAÇ, Bülent (2011). "Ortaöğretimde Öğrencilerinin Sahip Oldukları İnsani Değerler İle Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 31, s. 159-178.